

SPIS TREŚCI

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Zenon Gajdzica – Jaki podręcznik dla ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi? Kilka uwag na marginesie dyskusji medialnej o nowym, darmowym i powszechnym podręczniku

3

Marcin Motyka – „Sektarianizm” zagrożeniem systemu edukacyjnego w świetle doświadczeń ze Szkocji

7

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

Dagna Dejna, Filip Nalaskowski – W trakcie zmiany. Kluczowe różnice w publicznym i niepublicznym kształceniu pedagogów w Polsce

13

Michał Tomczak – Nauczyciel „profesjonalista – praktyk” jako jeden z wariantów nauczycielskiej tożsamości zawodowej

20

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska – Doświadczenia studentów w pracy z e-portfolio – raport z badań pilotażowych

25

WOKÓŁ MYŚLI O WYCHOWANIU

Sławomira Sadowska – Pedagogiczne „czytanie” listów – przeszukiwania humanistyczne w perspektywie pytań, jakie muszą być postawione przez pedagoga specjalnego

30

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Sławomir Przybyliński – Więźniowie w realiach polskich „supermax prison” – skazani niebezpieczni na przestrzeni lat

37

Monika Białas – Zjawisko zgwałcenia w małżeństwie jako przestępstwo seksualne – analiza przypadku

42

Agnieszka Żyta, Katarzyna Ćwirynkało – W poszukiwaniu radości i satysfakcji z bycia rodzicem dziecka z niepełnosprawnością intelektualną – analiza badań skoncentrowanych na doświadczeniach ojców

47

LEKTURY STARE I NOWE

Stanisław Kawula – Nie tylko o kulturotwórczej misji Uniwersytetu

52

Katarzyna Sadowska – Frazeologia a budowanie kompetencji językowych dziecka

54

WKŁADKA METODYCZNA

Sylwia Kustosz – Media w życiu dzieci

I

Aneta Balicka – Kształtowanie postaw proekologicznych. Scenariusz lekcji bibliotecznej dla dzieci w wieku 8-10 lat

V

CONTENT

CURRENT PEDAGOGICAL PROBLEMS

Zenon Gajdzica – What course book for a learner with special educational needs? Some remarks on the margin of the media discussion concerning a new, free and widely applicable course book

3

Marcin Motyka – Sectarianism as a threat to the educational system in the light of experience from Scotland

7

PROBLEMS OF THE SCHOOL FUNCTIONING

Dagna Dejna, Filip Nalaskowski – In the course of change. Key differences between public and nonpublic teachers' education system in Poland

13

Michał Tomczak – Teacher as 'practical professionalist' – one of teacher's professional identity variants

20

EDUCATION AND SOCIALIZATION METHODS

Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska – Students experience in working with e-portfolio – report of the pilot studies

25

AROUND THE PEDAGOGICAL THOUGHT

Sławomira Sadowska – Pedagogy of epistolography. The humanistic point of view of „reading” the letters by a special education teacher

30

PROBLEMS OF SPECIAL PEDAGOGY

Sławomir Przybyliński – Prisoners in the reality of „supermax prison” – About dangerous convicts in Polish prison system

37

Monika Białas – Rape in marriage as a sexual crime – case study

42

Agnieszka Żyta, Katarzyna Ćwirynkało – Joy and satisfaction of being a parent of a child with intellectual disabilities – studies focused on the experiences of fathers

47

OLD & NEW READINGS

Stanisław Kawula – It is not only about cultural mission of the University

52

Katarzyna Sadowska – Phraseology, and building the linguistic competence of the child

54

METHODOLOGICAL ATTACHMENT

Sylwia Kustosz – Media in the life of children

I

Aneta Balicka – How to create an environmental attitudes? Library lesson's scenario for children ages 8-10

V

Wersja papierowa czasopisma jest wersją pierwotną, w której w ostatnim numerze z danego roku publikowana jest lista recenzentów (bez wskazania opiniowanych tekstów, zgodnie z procedurą określoną przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla czasopism objętych oceną parametryczną). Lista recenzentów z lat poprzednich jest zamieszczona na stronie internetowej: www.weakapit.pl

WYCHOWANIE NA CO DZIEŃ Czasopismo założone w 1993 roku przez Toruńską Fundację Edukacyjną przy UMK „Copernicus”

Rada Naukowa: Andrzej Olubiński (przewodniczący), Jaroslav Balvín (Czechy), Friedrich W. Busch (Niemcy), Olga Chyżna (Ukraina), Kazimierz Denek, Ihor Dobriansky (Ukraina), Tomáš Dohnal (Czechy), Józef Górniewicz, Anna Hudecová (Słowacja), Czesław Kosakowski, Mirosław Kowalski, Blahoslav Kraus (Czechy), Mária Machalová (Słowacja), Tatiana Matulayová (Czechy), Katia Mitowa (USA), Aleksander Nalaskowski, Małgorzata Orłowska, Krzysztof Piątek, Erich Petlák (Słowacja), Andrzej Radziejewicz-Winnicki, Bogusław Śliwerski, Wiesław Theiss, Mykola Zymomyra (Ukraina)

Redakcja: Jan Adam Malinowski (redaktor naczelny), Tomasz Biernat, Jadwiga Jastrzęb, Anna M. Kola (redaktor językowy), Małgorzata Kowalik-Olubińska, Tomasz Kruszewski, Katarzyna Kuziak, Janina Malinowska (redaktor językowy), Ryszard Mikulski (redaktor techniczny), Karol Orłowski (redaktor statystyczny), Paweł Sobierajski, Jacek Szczepkowski, Katarzyna M. Wasilewska-Ostrowska (sekretarz redakcji)

Wychowanie na co Dzień

Nr 1 (250), 2015

AKTUALNE PROBLEMY PEDAGOGICZNE

Zenon Gajdzica

Jaki podręcznik dla ucznia ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi? Kilka uwag na marginesie dyskusji medialnej o nowym, darmowym i powszechnym podręczniku

Streszczenie: Głównym celem artykułu jest przedstawienie podstawowych założeń podręcznika adaptowanego – kierowanego do uczniów z lekką niepełnosprawnością intelektualną. We wstępie opracowania zostały przedstawione argumenty za potrzebą wzmocnienia, a w wielu przypadkach także wznowienia, badań nad konstrukcją i funkcjami podręczników wykorzystywanych w procesie kształcenia uczniów niepełnosprawnych. W dalszej części zaprezentowano krótki zarys tradycyjnych funkcji podręcznika oraz zagadnienia związane z wyborem tego środka kształcenia w procesie edukacji uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.

Słowa kluczowe: podręcznik, uczeń niepełnosprawny, specjalne potrzeby edukacyjne

*

Marcin Motyka

„Sektarianizm” zagrożeniem systemu edukacyjnego w świetle doświadczeń ze Szkocji

Streszczenie: Różne grupy społeczne przeżywają napięcia związane z zagrożeniem innością lub względami związanymi ze statusem, a także względami kulturowymi, religijnymi. Zachowania „sektariańskie” wiążą się zarówno z nieznanymi innymi, lękiem przed nowymi wymiarami życia społecznego i uprzedzeniami, istniejącymi w świadomości społecznej lub celowo podsycanymi przez osoby lub grupy próbujące w ten sposób uzyskać korzyści dla siebie. Poprzez analizę problemu „sektarianizmu” w Szkocji, który na nowo uzyskał swoje właściwe miejsce w publicznej debacie środowisk akademickich, rządowych, pozarządowych oraz wspólnot wiary udaje się poznać historyczne uwarunkowania tego problemu. Ukazanie metod profilaktyki, szczególnie w edukacji, powstanie organizacji charytatywnych i społeczny, brak akceptacji wobec postaw „sektariańskich” ukazują w tym artykule, iż przemiany dokonujące się w szkockim społeczeństwie zmierzają we właściwym kierunku. Ważną lekcją, jaką pedagodzy i działacze społeczni z Polski mogą wyciągnąć zapoznając się z mechanizmami tego procesu w Szkocji jest konieczność otwartej, szczerzej dyskusji na temat bieżących wyzwań i problemów społecznych oraz edukacyjnych. Tylko dyskusja na temat zagrożeń „sektariańskich” z zaangażowaniem wszystkich podmiotów ekonomii społecznej może dawać nadzieję, iż potencjalne problemy nietolerancji pojawiających się w instytucjach edukacyjnych mogą zostać zauważone i wyeliminowane.

Słowa kluczowe: nietolerancja, „sektarianizm”, edukacja, integracja

PROBLEMY FUNKCJONOWANIA SZKOŁY

Dagna Dejna, Filip Nalaskowski

W trakcie zmiany. Kluczowe różnice w publicznym i niepublicznym kształceniu pedagogów w Polsce

Streszczenie: Tekst przedstawia historię powstania i rozwoju niepublicznego sektora kształcenia pedagogów w Polsce. Całość oparta jest o badanie własne różnych ośrodków akademickich w naszym kraju. Autorzy przedstawiają pytania i odpowiedzi w wątkach takich jak: Jakie są różnice w kształceniu w uczelniach państwowych i prywatnych? Jak oceniane są owe uczelnie w rankingach? Jakie są różnice między studentami tych dwóch typów uczelni? Ponadto przybliży się czytelnikowi odpowiedź skąd się rekrutują owi studenci, jaki poziom znajomości wiedzy ogólnej, pedagogicznej i języka obcego reprezentują? Jakie są ich aspiracje? Co więcej, tekst ukazuje dość pesymistyczną prognozę (opartą na danych ekonomicznych i zmianach w prawie) – zmian i załamania w sektorze uczelni niepublicznych.

Słowa kluczowe: szkolnictwo wyższe, publiczne, niepubliczne, państwowe, prywatne, zmiana, studenci pedagogiki

*

Michał Tomczak

Nauczyciel „profesjonalista – praktyk” jako jeden z wariantów nauczycielskiej tożsamości zawodowej

Streszczenie: Głównym problemem podejmowanym w tekście jest próba badania tożsamości zawodowej nauczycieli w specyficznym ujęciu, w relacji do ich biografii. Materiał empiryczny pozyskano metodą jakościową, w oparciu o technikę narracyjnego wywiadu biograficznego. W rezultacie podjętych czynności badawczych, powstały trzy modele nauczycielskich tożsamości zawodowych, stanowiących o specyfice zawodu nauczyciela. Jeden z nich – model profesjonalisty-praktyka, w intencji autora tekstu stanowić może jedną z ewentualnych ścieżek rozwoju profesji nauczycielskiej.

Słowa kluczowe: nauczyciel, tożsamość zawodowa, zawód, profesjonalizm, narracyjny wywiad biograficzny

METODY NAUCZANIA I WYCHOWANIA

Wioletta Kwiatkowska, Kamila Majewska

Doświadczenia studentów w pracy z e-portfolio – raport z badań pilotażowych

Streszczenie: Artykuł poświęcony jest prezentacji wyników badań pilotażowych dotyczących tworzenia i wykorzystania e-portfolio w prezentacji osiągnięć studentów, ich zainteresowań oraz poczynionych postępów w trakcie pracy nad projektem. Uzyskane wyniki świadczą o innowacyjności zastosowanego rozwiązania w procesie dydaktycznym, jego pozytywnej ocenie przez uczących się i chęci stosowania w przyszłości. Ponadto dokonane analizy wskazują na brak związku pomiędzy czasem poświęconym na przygotowanie e-portfolio a oceną własnych predyspozycji, mocnych i słabych stron, a także poczynionych postępów.

Brak związku świadczyć może o niedostrzeganiu przez uczących się możliwości jakie daje e-portfolio w kontekście analizy własnych kompetencji.

Słowa kluczowe: e-portfolio, dydaktyka, autoprezentacja, uczenie się

WOKÓŁ MYŚLI O WYCHOWANIU

Sławomira Sadowska

Pedagogiczne „czytanie” listów – przeszukiwania humanistyczne w perspektywie pytań, jakie muszą być postawione przez pedagoga specjalnego

Streszczenie: Pedagogiczne „czytanie” listów potraktowane zostało w tekście jako możliwość odzyskiwania obszarów kulturowych jako domen pedagogii. Analizy odniesione zostały do listów prywatnych (nieoficjalnych), listów publicznych (oficjalnych), jak i listów poetyckich, co pozwala wsłuchiwać się w sposoby myślenia i działania różnych osób, które można ulokować często poza naszym miejscem i czasem. Refleksją objęty został między innymi *List do ludożerców* Tadeusza Różewicza, *List do syna (Jeżeli)* Rudyarda Kiplinga, *Listy do młodego nauczyciela* Marii Grzegorzewskiej, jak i *List o tolerancji* Johna Locke’a. Wiele uwagi poświęcono też listom matek i ojców do dzieci oraz próbom „aktualizowania” tekstów pedagogicznych w gatunku listu. Piszący listy to najczęściej nie pedagodzy, jednak ich listy stanowią wyraźne dopełnienie pedagogicznego dyskursu o tolerancji, różnicach, oporze, paradoksach codzienności. Analizy ukierunkowane są wieloma pytaniami, które rodzą się w horyzoncie myślenia i działania pedagoga specjalnego. Wśród nich najważniejsze to: co jest sprawiedliwe?; jakimi wartościami żyję?; czy kształtować osobę to to samo, co kształtować osobowość i indywidualność, co wspierać stawanie się aktywnym podmiotem?; kim jest dziecko niepełnosprawne?; jak je wychowywać?

Słowa klucze: epistolografia, kształcenie, pedagog specjalny

PROBLEMY PEDAGOGIKI SPECJALNEJ

Sławomir Przybyliński

Więźniowie w realiach polskich „supermax prison” – skazani niebezpieczni na przestrzeni lat

Streszczenie: Artykuł traktuje o więźniach uznanych za niebezpiecznych, to jest skazanych/tymczasowo aresztowanych stwarzających poważne zagrożenie społeczne albo poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa zakładu/aresztu. Takich też osadzonych należy izolować od pozostałych pensjonariuszy Zakładów Karnych i Aresztów Śledczych, umieszczając ich w wyznaczonym oddziale lub celi zakładu karnego typu zamkniętego/aresztu śledczego w warunkach zapewniających wzmożoną ochronę społeczeństwa i bezpieczeństwo zakładu/aresztu. Dzieje się tak z powodu popełnienia przez nich specyficznego przestępstwa, bądź niewłaściwego zachowania już w trakcie pobytu w placówce. W artykule, w znacznej części z wykorzystaniem rodzimych aktów prawnych, kreślę historyczną perspektywę dotyczącą skazanych niebezpiecznych. Nie dotykam w tekście poprawczego aspektu w pracy z tą kategorią więźniów, koncentrując uwagę przede wszystkim na wymiarze ochronnym.

Słowa kluczowe: system penitencjarny, zakład karny, oddziały specjalne, skazani niebezpieczni

*

Monika Białas

Zjawisko zgwałcenia w małżeństwie jako przestępstwo seksualne – analiza przypadku

Streszczenie: Sfera seksualna ludzi wciąż jest tematem tabu. Przede wszystkim, jeżeli mówimy o takich nadużyciach, jak przestępstwo seksualne i/lub przestępstwa na tle seksualnym. Niestety, w Polsce nie każdy słyszał o zgwałceniu w małżeństwie, dlatego celem pracy jest badanie i przeanalizowanie świadomości i wiedzy mężatek na temat zgwałcenia w małżeństwie. Innym argumentem przemawiającym za podjęciem owej tematyki jest uboga literatura fachowa. W Polsce istnieją pojedyncze książki podejmujące tematykę zgwałcenia w małżeństwie.

Słowa kluczowe: przestępstwa seksualne, zgwałcenie, małżeństwo

*

Agnieszka Żyta, Katarzyna Ćwirynkało

W poszukiwaniu radości i satysfakcji z bycia rodzicem dziecka z niepełnosprawnością intelektualną – analiza badań skoncentrowanych na doświadczeniach ojców

Streszczenie: Bycie rodzicem jest doświadczeniem wyjątkowym. Odbieranym zwykle jako naturalne zadanie wynikające z potrzeb prokreacyjnych i chęci stworzenia rodziny, stającym przed większością dorosłych ludzi. Zaczyna się wraz z poczęciem dziecka (czy nawet z podjęciem decyzji o nim), a kończy wraz ze śmiercią rodzica lub – w wyniku nieszczęśliwego wypadku czy choroby – dziecka. Rodzicielstwo wiąże się z szeregiem zadań związanych z opieką, zaspokajaniem potrzeb potomstwa, wprowadzaniem go w świat życia społecznego. Rodzicielstwo to także szereg różnego rodzaju uczuć – duma z dziecka, troska o jego dobro, satysfakcja i radość z bycia rodzicem. Autorki niniejszego artykułu analizują wywiady pogłębione przeprowadzone z ojcami osób z niepełnosprawnością intelektualną koncentrując się na ich indywidualnych drogach ku akceptacji i osiągnięciu satysfakcji z bycia rodzicem. Szereg czynników, takich jak wykształcenie, osobowość, wiek dziecka czy status materialny rodziny może wpływać na poziom osobistej satysfakcji z bycia ojcem osoby z niepełnosprawnością. Badania potwierdzają różnorodność indywidualnych doświadczeń oraz dużą wagę aktywnego udziału w życiu rodziny, możliwości zaspokojenia jej potrzeb materialnych, a także subiektywnego poczucia spełniania się w roli kompetentnego rodzica.

Słowa kluczowe: ojcowie, osoby z niepełnosprawnością intelektualną, satysfakcja rodzicielska

LEKTURY STARE I NOWE

Stanisław Kawula

Nie tylko o kulturotwórczej misji Uniwersytetu

(Recenzja: Józef Górniewicz, Paweł Piotrowski, *Uniwersytet jako źródło wartości kultury. Szkice filozoficzno-humanistyczne*, Warszawa-Olsztyn 2014)

*

Katarzyna Sadowska

Frazeologia a budowanie kompetencji językowych dziecka

(**Recenzja:** Kinga Kuszak, *Świat związków frazeologicznych w języku dziecka. Implikacje teoretyczne – badania – implikacje praktyczne*, Poznań 2014)

WKŁADKA METODYCZNA

Sylwia Kustos

Media w życiu dzieci

Streszczenie: Artykuł porusza kwestie wpływu mediów na płaszczyzny rozwojowe dzieci w wieku przedszkolnym. Po ogólnym uzasadnieniu podejmowanej tematyki znajduje się odwołanie do statystyk i badań poświęconych oglądalności mediów wśród dzieci. Szczegółowej analizie poddane są obecnie oferowane najmłodszym produkcje telewizyjne pod kątem przekazu, treści, obrazu. W artykule wyraźnie zaznaczone są rodzaje i płaszczyzny oddziaływania telewizji i wynikające z tego zagrożenia. Zakończenie rozważań podjętych w tekście zwraca uwagę na konieczność kontroli i selekcji programów przez dorosłych, którym swój czas poświęcają dzieci.

Słowa kluczowe: media, przemoc w mediach, bajki, oddziaływanie mediów na psychikę, agresja, stereotypy, edukacja medialna, język współczesnych bajek

*

Aneta Balicka

Kształtowanie postaw proekologicznych. Scenariusz lekcji bibliotecznej dla dzieci w wieku 8-10 lat

Streszczenie: Artykuł zawiera scenariusz zajęć skierowanych do dzieci. Jego głównym celem jest rozbudzenie kultury czytelniczej poprzez przybliżenie uczniom tematyki proekologicznych zachowań. Ponadto scenariusz zakłada przekazanie wiedzy, kształtowanie umiejętności słuchania, rozwijanie wyobraźni, kreatywności oraz twórczości plastycznej.

Słowa kluczowe: postawy proekologiczne, lekcja biblioteczna